

Guía Docente				
Datos Identificativos				2016/17
Asignatura (*)	FISIOTERAPIA RESPIRATORIA	Código	651G01017	
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Segundo	Obrigatoria	6
Idioma	GalegoInglés			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Fisioterapia			
Coordinación	Souto Camba, Sonia	Correo electrónico	sonia.souto@udc.es	
Profesorado	Gonzalez Doniz, Maria Luz Lista Paz, Ana Souto Camba, Sonia	Correo electrónico	luz.doniz@udc.es ana.lista@udc.es sonia.souto@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Co estudo da materia de Fisioterapia Respiratoria, preténdese que o alumno esté en condicións de identificar os parámetros de valoración fisioterápica do doente con afección respiratoria, e coñecer as técnicas de Fisioterapia nas súas bases conceptuais e formas de aplicación. Recoñecerá o rol do fisioterapeuta na educación deste tipo de doentes de cara á obtención da maior autonomía posible na execución das técnicas, integrando as modalidades terapéuticas de aerosolterapia, ventilación mecánica e oxixenoterapia no proceso de educación.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A3	Conocer y comprender los métodos, procedimientos y actuaciones fisioterapéuticas, encaminados tanto a la terapéutica propiamente dicha a aplicar en la clínica para la reeducación o recuperación funcional, como a la realización de actividades dirigidas a la promoción y mantenimiento de la salud.
A5	Valorar el estado funcional del paciente, considerando los aspectos físicos, psicológicos y sociales.
A6	Valoración diagnóstica de cuidados de fisioterapia según las normas y con los instrumentos de validación reconocidos internacionalmente.
A7	Diseñar el plan de intervención de fisioterapia atendiendo a criterios de adecuación, validez y eficiencia.
A19	Comunicarse de modo efectivo y claro, tanto de forma oral como escrita, con los usuarios del sistema sanitario así como con otros profesionales.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral como escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C6	Valorar críticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben afrontarse.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias / Resultados do título	
Coñecer e comprender os métodos, procedimientos e actuacións fisioterapéuticas específicas referidas ao sistema respiratorio, encamiñadas tanto á terapéutica propiamente dita a aplicar en clínica para a reeducación ou recuperación funcional do doente respiratorio, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.		A3	
Valorar o estado funcional do doente respiratorio, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.		A5	
Valoración diagnóstica de Fisioterapia Respiratoria segundo as normas e cos instrumentos de valoración recoñecidos internacionalmente.		A6	C6
Diseñar o plan de intervención de Fisioterapia Respiratoria atendendo aos criterios de adecuación, validez e eficiencia.		A7	C6
Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral como escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais		A19	C1

Definir os conceptos das técnicas de permeabilización bronquial, describindo o seu mecanismo de acción e procedemento de aplicación	A7		
Definir os conceptos das técnicas de cinesiterapia respiratoria, describindo o seu mecanismo de acción e procedemento de aplicación	A7		
Definir os conceptos básicos da aerosolterapia, describir os principais mecanismos de inhalación existentes e identificar o papel do fisioterapeuta na educación ventilatoria no uso da aerosolterapia	A7		

Contidos	
Temas	Subtemas
Tema 1: Anatomía de superficie dos pulmóns	Localización topográfica de bordes, cisuras, lóbulos e segmentos pulmonares
Tema 2: Mecanismos de defensa del sistema respiratorio y depuración bronquial	Mecanismo de aclaramiento mucociliar. O mecanismo da tose.
Tema 3: Ecuación fundamental da Fisioterapia Respiratoria.	Principios fundamentais da mecánica respiratoria
Tema 4: Valoración fisioterápica do doente respiratorio	Estudo semiolóxico Análise da estática e dinámica torácica Estudo dos ruidos respiratorios (auscultación, ruidos en boca, palpación) Volumes e fluxos pulmonares (espirometría) Forza e resistencia musculares (manual e instrumental) Intercambio de gases (pulsioximetría e gasometría) Tolerancia ao esforzo (test simples de esforzo)
Tema 5: Métodos de intervención en Fisioterapia Respiratoria	Clasificación, obxetivos e principios xerais de actuación Métodos de permeabilización bronquial (concepto, procedemento, indicacións e contraindicacións) Métodos de cinesiterapia respiratoria (concepto, procedemento, indicacións e contraindicacións)
Tema 6: Empleo dos aerosóis en Fisioterapia	Concepto e obxetivos da Aerosolterapia Penetración e depósito das partículas activas a nivel da árbore bronquial. Factores condicionantes Sistemas de administración dos aerosóis

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A3 A5 A6 A7	18	27	45
Discusión dirixida	A3 A19 C1 C6	5	2.5	7.5
Prácticas de laboratorio	A5 A6 A7	20	10	30
Traballos tutelados	A3 A19 C1 C6	5	32.5	37.5
Lecturas	C1 C6	0	16	16
Proba práctica	A5 A6 A7	1	5	6
Proba mixta	A3 A5 A6 A7 C1	2	0	2
Atención personalizada		6	0	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición

Sesión maxistral	<p>Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.</p> <p>A clase maxistral é tamén coñecida como ?conferencia?, ?método expositivo? ou ?lección maxistral?. Esta última modalidade sóese reservar a un tipo especial de lección impartida por un profesor en ocasións especiais, cun contido que supón unha elaboración orixinal e baseada no uso case exclusivo da palabra como vía de transmisión da información á audiencia.</p>
Discusión dirixida	<p>Técnica de dinámica de grupos na que os membros dun grupo discuten de forma libre, informal e espontánea sobre un tema, aínda que poden estar coordinados por un moderador.</p>
Prácticas de laboratorio	<p>Docencia práctica: Demostración práctica, por parte do profesor dunha actividade ou aspecto terapéutico concreto, mentres os alumnos observan, para a continuación reproducila entre eles ate acadar o seu dominio.</p> <p>As prácticas a desenvolver na materia son as seguintes</p> <ul style="list-style-type: none"> - Práctica 1: Localización topográfica dos pulmóns: bordes, cisuras e segmentos. - Práctica 2: Realización da auscultación. - Práctica 3: Inspección do tórax, observando a súa morfoloxía e o patrón ventilatorio. Medición da amplitude torácica, manual e instrumentalmente. -Práctica 4. Valoración manual da musculatura respiratoria - Práctica 5 y 6. Execución das manobras de espirometría simple y forzada. Determinación da máxima ventilación voluntaria. - Práctica 7. Determinación instrumental das presións respiratorias máximas - Práctica 8. Execución das técnicas de permeabilización da vía aérea por ondas de choque e posicionamento. Vibración endóxena con presión espiratoria positiva oscilatoria. Presión espiratoria positiva continua. - Práctica 9. Execución das técnicas de permeabilización da vía aérea por variación do fluxo aéreo. - Práctica 10. A aerosolterapia integrada nos programas de educación para a saúde dos doentes respiratorios. - Práctica 11. Respiración diafragmática. Respiración a labios fruncidos. Respiración sumada. Expansións costo-pulmonares. Flexibilización da caixa torácica. Espirometría incentivada. - Práctica 12. Execución do protocolo de ventilación dirixida e execución do protocolo de entrenamiento específico da musculatura respiratoria

Traballos tutelados	<p>Elaboración dun traballo en grupo por parte do alumnado. Grupos de 5/6 persoas con traballos diferenciais e exposición pública dos mesmos</p> <p>Guión do traballo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ¿Qué se entende por.....? 2. ¿Cales son os séus principais factores etiolóxicos? 3. ¿Qué síntomas característicos refire o doente na anamnese? 4. ¿Cales son os principais achazgos clínicos á inspección, palpación, percusión e auscultación del paciente? (estudo semiolóxico) 5. ¿Cómo será a oxixenación e a ventilación do doente? 6. ¿Estarán alteradas as probas funcionais de laboratorio (espirometría, presións musculares, máxima ventilación voluntaria)? ¿Qué tipo de síndrome ventilatorio presenta e por qué? 7. ¿Qué alteracións específicas da mecánica pulmonar podemos encontrar? (a nivel articular, muscular e biomecánico)? 8. ¿Cál é a resposta dos centros respiratorios ante a situación clínica do enfermo? 9. ¿Cales crees que serían os obxetivos de fisioterapia respiratoria con ese paciente? <p>Extensión máxima: 8 folios Tipografía: Times New Roman a 12, dobre espacio. Exposición final de los traballos en el aula</p>
Lecturas	<p>Durante o curso o alumno realizará a lectura de catro artigos seleccionados, complementarios aos contidos desenvolvidos no aula, e que reforzarán o traballo durante os seminarios.</p> <p>O alumno deberá presentar o resumo de cada texto a través da plataforma moodle, cos puntos máis salientables e unha breve valoración persoal sobre a relevancia e implicacións clínicas do artigo correspondente.</p>
Proba práctica	<p>Proba na que se busca que o alumno desenvolva total ou parcialmente algunha práctica que previamente tivese feito durante as clases prácticas.</p>
Proba mixta	<p>Proba que integra preguntas tipo probas de ensaio (dúas ou tres) e preguntas tipo de probas obxetivas tipo test de resposta múltiple.</p>

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral Traballos tutelados	<p>A atención personalizada realizarase en dous momentos do curso:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Na metade do cuatrimestre: o seu obxectivo é orientar ao alumno no desenvolvemento dos traballos tutelados, e corrixir desviacións que se poden producir no proceso de ensinanza aprendizaxe. Realizarase co grupo de traballo. 2. Antes da avaliación: o seu obxectivo é resolver aquelas dúbidas de conceto que o alumno poida plantexar en relación as sesións maxistrais. Realizarase de xeito individual.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Proba mixta	A3 A5 A6 A7 C1	Exame teórico con preguntas de ensaio desenrolo e tipo test de múltiple resposta	40
Traballos tutelados	A3 A19 C1 C6	Calificación do traballo en grupo, e retroalimentación por parte do profesor	15

Proba práctica	A5 A6 A7	O estudante demostrará que ten a suficiente competencia motriz para o desempeño dos diferentes procedementos e técnicas de avaliación e tratamento en Fisioterapia Respiratoria, ademais de ser capaz de relacionar adecuadamente os contidos prácticos cos teóricos	40
Lecturas	C1 C6	Calificación dos resúmenes presentados polo alumno ao longo do curso.	5

Observacións avaliación

A calificación final será fruto da suma de todas as partes avaliadas coa súa correspondente ponderación (proba práctica 40%, proba teórica 40%, traballos tutelados 15%, lecturas 5%). Para aprobar a materia o estudante deberá superar a proba mixta e a proba práctica. Si unha das probas sinaladas non se supera, para facer media deberá acadarse unha calificación igual ou superior a 4 puntos.

Fontes de información

Bibliografía básica

- Antonello, M y Delplanque D (2002). Fisioterapia respiratoria del diagnóstico al proyecto terapéutico . Barcelona: Masson
- Pryor J, Weeber B (1998). Physiotherapy for respiratory and cardiac problems . Ediburgh : Churchill Livingstone
- Pryor J, Ammandi S (2008). Physiotherapy for respiratory and cardiac problems / adults and pediatrics . Ediburgh : Churchill Livingstone
- Hough, A (2001). Physiotherapy in respiratory care an evidence-based approach to respiratory and cardiac management. Cheltenham: Nelson Thjornes
- Guell, R y De Lucas, P (2005). Tratado de Rehabilitación Respiratoria. Barcelona: Ars Médica
- Valenza G, González L, Yuste M^ªJ. (2005). Manual de Fisioterapia respiratoria y cardiaca. Madrid: Editorial Síntesis
- Cristancho Gómez W (2003). Fundamentos de fisioterapia respiratoria y ventilación mecánica. Bogotá: El manual moderno
- Chanussot J - C (1988). ossiers de Kinésithérapie. Kinésithérapie respiratoire. Bilans et technologie de base. . París: Masson
- Agustí A (1995). La función pulmonar aplicada. Puntos clave. Madrid: Mosby/Doyma libros
- 1ª Conference de consensus en Kinésithérapie respiratoire (1994). Recommendations du Jury. Lyon: SEKAM
- Asociación Española de Fisioterapeutas (1995). Monográfico de fisioterapia respiratoria. Revista Fisioterapia. Madrid: Garsí
- Jiménez M., Servera E., Vergara P (2001). Prevención y rehabilitación en patología respiratoria crónica. Fisioterapia, entrenamiento y cuidados respiratorios. Madrid: Ed. Médica Panamericana
- Postiaux G (1999). Fisioterapia respiratoria en el niño. Madrid: Mc Graw ? Hill. Interamericana
- Pryor J.A (1993). Cuidados respiratorios. Barcelona: Masson - Salvat medicina
- J. Giner, LV Basualdo, P Casan, C Hernández, V Macián, I Martínez y A Mengíbar. (2000). Utilización de los fármacos inhalados. Arch Bronconeumol 2000; 36: 34-43
- J Sanchís Aldás, P. Casan Clará, J. Castillo Gómez, N. Gómez Mangado, L. Palenciano Ballesteros, J. (). Espirometría. <http://www.separ.es/biblioteca-1/Biblioteca-para-Profesionales/normativas>
- Coordinadores: Felip Burgos Rincón, Pere Casan Clará (2004). Evaluación de la función pulmonar II. <http://www.separ.es/biblioteca-1/Biblioteca-para-Profesionales/manuales>
- Coordinador: Luis Puente Maestu (2002). Evaluación de la función pulmonar . <http://www.separ.es/biblioteca-1/Biblioteca-para-Profesonales/manuales>
- Jones M, Moffatt F (2002). Cardiopulmonary Physiotherapy. Cardiopulmonary Physiotherapy
- âcote M., Chevalier A.M., Miranda A., Bleton J - B., Stevenin P. (1984). Valoración de la función muscular normal y patológica. Barcelona: Masson

Bibliografía complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

ANATOMÍA I E HISTOLOXÍA/651G01001
ANATOMÍA II/651G01002
FISIOLOXÍA/651G01003
BIOFÍSICA E BIOQUÍMICA/651G01004
CINESITERAPIA XERAL/651G01005
VALORACIÓN FUNCIONAL E PSICOSOCIAL/651G01007
SEMIOLOXÍA CLÍNICA/651G01010
CINESITERAPIA: BASES DO EXERCICIO TERAPÉUTICO/651G01013

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

PATOLOXÍA MÉDICO-CIRÚRXICA I/651G01011

Materias que continúan o temario

REHABILITACIÓN CARDIO-RESPIRATORIA E VASCULAR/651G01020

Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías